

Як створити річний план роботи школи: алгоритм дій

Ефективна реалізація стратегії розвитку та освітньої програми закладу освіти можлива за умови чіткого планування роботи кожної сфери багатогранного шкільного життя. Що відрізняє якісне планування? Дотримання нормативних вимог, ясність перспектив, актуальність та врахування реалій, конкретність поставлених завдань, чіткий розподіл обов'язків і оперативне координування роботи. Саме на таких принципах має бути побудовано план роботи школи на навчальний рік.

Ключові слова: самоаналіз, менеджмент, автономія, внутрішня система забезпечення якості освіти, структура, безпечне середовище.

Svitlana Romaniuk. How to Create an Annual School Work Plan: An Algorithm of Actions.

Effective implementation of the development strategy and educational programme of an educational institution is possible only if each area of the multifaceted school life is clearly planned. What distinguishes quality planning? Compliance with regulatory requirements, clarity of perspectives, relevance and consideration of realities, specificity of tasks, clear division of responsibilities and operational coordination. These are the principles on which a school's work plan for the academic year should be based.

Keywords: self-analysis, management, autonomy, internal system of quality assurance, structure, safe environment.

Актуальність питання планування роботи школи полягає в тому, що річний план має бути для закладу робочим функціональним документом, у якому сплановано конкретні кроки для підвищення якості освітньої діяльності.

Державна служба якості освіти України звертає увагу, що після розроблення стратегії розвитку школи перед директором постає важливе завдання – втілити її у життя. Заклад реалізує стратегію через систему планування, в основі якої – річний план роботи школи.

Річний план роботи – документ, що регламентує діяльність школи на весь навчальний рік, зокрема літні канікули (з 1 вересня поточного року по 31 серпня наступного). Він має відбивати всі аспекти шкільного життя та координувати роботу всіх учасників освітнього процесу.

Річний план повинен бути для закладу робочим функціональним документом, у якому сплановано конкретні кроки для підвищення якості освітньої діяльності школи.

Якісний річний план має бути комплексним, стислим, конкретним та актуальним. Проте існують типові недоліки, зокрема:

- відсутній системний підхід до планування (плани ієрархічних рівнів і різних структурних підрозділів не утворюють цілісної системи);

- недостатня аналітична основа планів (аналіз замінюється переліком проведених заходів або статистичними даними);

- відсутні зв'язки між аналізом стану освітньої діяльності та поставленими завданнями (або між завданнями та запланованими на новий навчальний рік заходами);

- неконкретність основних завдань та заходів на новий навчальний рік, нерівномірний розподіл заходів щодо термінів і між виконавцями;

- висока щільність заходів чи планування нереальних за обсягом робіт;

- не враховуються реальні потреби закладу освіти та зовнішнього середовища;

- недотримання розумного балансу щодо його обсягу, занадто деталізований зміст нормативних документів у кожному розділі.

Крім того, за інформацією ДСЯО, основними проблемними моментами, виявленими під час проведення позапланового інституційного аудиту в 2024 році, у річному плані перевірених закладів загальної середньої освіти відсутні:

- доповнення до річного плану та його корегування;

- заходи, спрямовані на реалізацію стратегії розвитку закладу освіти;

– результати самооцінювання за попередній навчальний рік та конкретні кроки для підвищення якості освітньої діяльності.

Тож як зробити створення річного плану максимально ефективним? Його можна розбити на чотири етапи.

Перший етап. Підготовка до планування

Мета підготовчого етапу – зібрати та проаналізувати матеріали про вплив внутрішкільного планування на якість освітнього процесу. Погодьтеся, що декільком особам зробити це складно. Крім того, такий підхід тягне за собою пасивне ставлення до виконання плану колективом, низьку виконавчу мотивацію та дисципліну. Тож варто залучити всіх учасників освітнього процесу.

Видання наказу

Наприкінці навчального року бажано видати наказ про підготовку проекту плану роботи ЗЗСО на новий навчальний рік. Він може містити:

- терміни роботи з підготовки проекту річного плану;
- склад робочих комісій із підготовки усіх розділів проекту плану з зазначенням відповідальних осіб;
- основні напрями діяльності робочих комісій;
- строки обговорення та затвердження річного плану школи на новий навчальний рік на засіданні педагогічної ради.

Аби проект річного плану був глибоким, змістовним і не перетворився на формальність, доцільно використовувати результати самооцінювання та провести анкетування працівників ЗЗСО, учнів базової та старшої школи й батьків. Це дозволить висвітлити позитивні та негативні фактори життєдіяльності школи, врахувати побажання учасників освітнього процесу щодо вдосконалення роботи.

Визначення цілей

Важливою складовою роботи є визначення цілей на навчальний рік та узгодження їх зі стратегічними цілями школи. Мета має бути:

- конкретно (відчутність результату);
- реальною (досяжність результату);
- контрольованою (можливість оцінювання рівня досягнення результату);
- спадкоємною.

Крім того, слід врахувати ефективність досягнення цілей за навчальний рік, який завершується. Якщо вони не були досягнені або досягнені частково, з чим це було пов'язано? З об'єктивними чи суб'єктивними причинами?

Підготовка аналізу річного плану

Аналіз роботи за минулий навчальний рік є найскладнішим та найвідповідальнішим етапом. Він має охоплювати всі напрями роботи згідно з ч. 3 ст. 41 Закону України «Про освіту» та враховувати

найважливіші аспекти діяльності школи в умовах воєнного стану, зокрема:

- створення безпечного освітнього середовища, зокрема, безпечних умов перебування учасників освітнього процесу;
- реалізація Держстандарту базової середньої освіти для учнів, які закінчили адаптаційний цикл навчання;
- забезпечення безперервності здобуття освіти учнів;
- національно-патріотичне виховання;
- організація роботи школи щодо подолання освітніх втрат;
- якість надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу;
- підсумки проведення атестації педагогів за новим Положенням;
- інші процедури та заходи, що визначені спеціальними нормативами або документами закладу освіти.

Джерелами матеріалів можуть бути:

- протоколи засідань колегіальних органів, нарад і батьківських зборів;
- матеріали психологічних і соціологічних досліджень учасників освітнього процесу;
- аналітичні довідки;
- підсумки діагностики навчальних результатів учнів, освітнього моніторингу;
- підсумки інтелектуальних конкурсів та спортивних змагань різних рівнів;
- статистичні документи;
- матеріали про атестацію та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Найважливіше під час аналізу – це визначити причини невиконання заходів. Адже в умовах війни нам довелося зіткнутися з багатьма чинниками, що унеможливили досягти поставлених цілей. Такий підхід допоможе знайти способи корекції та спланувати якісний освітній процес за будь-яких умов.

Другий етап. Підготовка проектів плану за основними напрямками

Розробити план – це передбачити певний комплекс заходів щодо вдосконалення освітнього процесу. Для початку варто ще раз опрацювати основні законодавчі акти (Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Санітарний регламент для ЗЗСО тощо), нормативні документи, що видані за час воєнного стану, теоретичні та методичні матеріали з питань розвитку освіти в цілому і планування зокрема. Слід пам'ятати, що якісний план характеризується не кількістю і гучними назвами заходів, а їх педагогічною доцільністю, комплексним підходом до навчання школярів на основі взаємодії педагогів, учнів та батьків.

Процес структуризації річного плану не регламентується нормативними документами і є здебільшого варіативним. Але варто обирати структуру, яка враховує специфіку школи та індивідуальні особливості розвитку закладу освіти. Наприклад:

1. Структура річного плану відповідає структурі стратегії розвитку школи. Це значно спрощує підготовку, деталізує поставлені цілі й завдання.

2. Структура розробляється за напрямками внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти. Вона може включати:

- освітнє середовище закладу освіти;
- систему оцінювання здобувачів освіти;
- педагогічну діяльність педагогічних працівників;
- управлінські процеси закладу освіти.

3. Власний підхід до створення річного плану.

Крім того, враховуючи Інструктивно-методичні рекомендації МОН щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти, надісланих під час війни, доцільно врахувати у річному плані такі напрями:

- Посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції, розвиток навичок інформаційної гігієни під час війни.
- Впровадження у 7-х класах нового Державного стандарту базової середньої освіти.
- Подолання втрат у навчанні учнів, зумовлених тривалими карантинами та воєнним станом.
- Просвіта з питань особистої безпеки.
- Психологічна підтримка всіх учасників освітнього процесу.

Форма написання річного плану також може бути різною: календарною (помісячно), циклічною (містити певну циклічність форм роботи), текстовою (мати текстовий опис змісту), табличною (мати табличну форму написання), блоково-схемною (розбитою на певні блоки роботи). Але в будь-якому разі про кожен захід має бути представлено таку інформацію:

- строки виконання;
- дані про відповідальних за реалізацію;
- форма узагальнення за результатами виконання (наказ, графік, розклад, аналітична довідка тощо);
- відмітка про виконання.

Дуже важливо, щоб план був актуальним та орієнтував на вищий освітній рівень, порівняно з досягнутим.

Третій етап. Оцінка плану з точки зору його здійсненності

На цьому етапі робоча група має провести самоаналіз і надати оцінку проєкту річного плану за критерієм здійсненності. Що він означає? Оцінка за таким критерієм передбачає визначення розумної щільності плану, що виключає перевантаження

виконавців запланованими заходами. Це допоможе одночасно зробити кількісний прогноз фактів виконання чи невиконання запланованих заходів та проаналізувати можливі складнощі й ризики.

Четвертий етап. Затвердження річного плану на засіданні педради

Зазвичай остаточний варіант річного плану затверджується в серпні на першому засіданні педагогічної ради. Аби обговорення було конструктивним і результативним, бажано за декілька днів до засідання надіслати проєкт плану всім членам педради, щоб вони змогли сформулювати власну думку, надати зауваження та пропозиції. Після обговорення та прийняття педрадою рішення про схвалення річний план остаточно редагується.

Також варто не забути про правила оформлення:

- оформити титульний аркуш, на якому вказати дату схвалення плану педагогічною радою та дату його затвердження (з підписом директора та печаткою школи);
- пронумерувати і прошити сторінки.

І ось тепер план став нормативним документом, обов'язковим для виконання всіма працівниками школи. Він друкується в необхідній кількості примірників: один примірник – для зберігання у номенклатурі справ школи, а робочі – для адміністрації школи. Також річний план необхідно оприлюднити, пояснити всім учасникам освітнього процесу цілі та завдання на зборах.

Як перевіряти реалізацію річного плану та вносити зміни?

Для моніторингу виконання плану визначте певну періодичність перевірки та тип наради (наприклад, щомісяця на нараді при директорові). Складіть контрольний лист, прикріпіть його до плану та вкажіть контрольні заходи (за назвами розділів плану). Результати моніторингу можна позначати: «так», «частково виконано», «ні». Нереалізовані заходи варто взяти на контроль та перевірити їх на наступній нараді.

План можна редагувати, якщо необхідно додати або виключити заходи через зміни законодавства, виправити помилки, перенести заплановані заходи на більш пізній термін чи змінити виконавця.

Річний план роботи школи – це не лише настільний документ директора. Це ефективний інструмент стратегічного розвитку закладу освіти та запорука скоординованої діяльності всіх учасників освітнього процесу.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Абетка директора / Державна служба якості освіти України. 2021. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf
4. Державна служба якості освіти: Річний план роботи школи як частина стратегії розвитку. URL: <https://sqe.gov.ua/richniy-plan-roboti-shkoli-yak-chastina-strategii-rozvytku>